№ 190
სამშაბათი, 5 სექტემბერი 1895

1877—1895

ივერია

№ 190
სამშაბათი, 5 სექტემბერი 1895

რედაქცია:
ნიკოლოზის ქუჩა, 21.
ტფილისი.
გაზეთის დასაბარებლად
და განცხადებათა დასაბეჭდად
უნდა მიმართონ რედაქციას და წერა-კითხვის გამავრც. საზოგადოების კანცელარიას.
ფასი განცხადებისა:
ჩვეულებრივი სტრიქონი პირველ გვერდზედ—16 კაპ. მეოთხეზედ—8 კაპ.

გაზეთის ღირს:

	მან.	კ.		მან.	კ.
12	10	—	6	6	—
11	9	50	5	5	50
10	8	75	4	4	70
9	8	—	3	3	55
8	7	25	2	2	75
7	6	50	1	1	50

ცალკე ნომერი—ერთი შაური.

„ივერიის“ ტელეფონი № 227.

„ივერიის“ ტელეფონი № 227

ტერ-აკოფოვის პანსიონი

მეორე სარისხისა

ამზადებს ყმაწვილებს გიმნაზიაში, რეალურ სასწავლებელში, ზემლემერის სასწავლებელში და იუნკრის სასწავლებელში შესასვლელად. ადრესი: ტფილისის სოლოლაკი. განოვის ქუჩა № 11. (2—3).

ქვრივი დარია ივანე აგაშიძის ასული კნეინა ფერეთლისა და შვილნი მისნი: თავადნი კოსტანტინე, დიმიტრი, გრიგოლი, ალექსანდრე და შალვა გულითადის მწუხარებით აუწყებენ ნათესავთა და ნაცნობთა გარდაცვალებასა პირველი საყვარელის მეუღლისა თვისისა, ხოლო უკანასკნელნი მამისა თვისისა

თავადის სვიმონ როსტომის ძის ფერეთლისასა

და სთხოვენ მობრძანდნენ განსვენებულის გამოსვენებაზედ დასასწრებლად დ. საჩხერეს დილის 9 საათზედ, შაბათს, 9 სექტემბერს, საიდგანაც წასვენებული იქნება დასაკრძალავად ჯრუეის მონასტრის საგვარეულო სასაფლაოზედ. (2—1814—2)

მსურს საპატიო ოჯახში ვასწავლო ბავშვებს საღმოობით. სამგიროდ უნდა ბინა და ხარჯი მქონდეს.

ინსტიტუტის კურს შესრულებული ახალგაზდა ქალი.

ადრესი: „ივერიის“ რედაქცია.
(3—უ—3)

დავით ავალიშვილი, მოწაფე თათავად-აზნაურო სასწავლებლისა, სთხოვს ნათესავებს და გულშემატკივარი დახმარება აღმოუჩინონ სწავლის გასაგრძობად, რადგანაც ფულის შეუტანლობისა გამო იგი დათხოვნილ იქმნა სასწავლებლიდგან.

ადრესი: ნიკოლოზის ქუჩა, საიფოვის სახლი, № 24.

ფელეტონი

ჩვენს კრიტიკოსს.

„De gustibus non disputandum“-ო, ამბობენ ლათინნი, ხოლო ქართველნი-კი—კაცია და გუნებაო. ჩვენ-მიერ შედგენილი «საქართველოს ისტორია» კეთილად მოიხსენია «ივერიამ», „კვალმ“, „ნოვოე ობოზრენიემ“ და „კავკაზმა“, ხოლო არ მოიწონა „მოამბემ“. ჩვენ, როგორც ავტორს ხსენებულის ისტორიისა, ნება არა გვაქვს გამოვებაასოთ ვისმე და ჩვენის შრომის მოწონება დავაკისროთ. ყოველს კაცს აქვს თავისებური გემო და შეხედულება ამა თუ იმ საგნის შესახებ და ამ მხრივ ჩვენ ვერავის ვერ შევებმით. ხოლო ყოველი ავტორი რომელისამე გამოცემისა მოვალეა განმარტოს ზოგიერთი კითხვა, რომლის შესახებ ექვი დაჰბადა ჩხრეკა-ძიებამ. ესრეთი მოვალეობა ჩვენც გვაიძულებს ორიოდე შენიშვნა წავუმძღვაროთ იმ წერილს, რომელიც დაბეჭდილი იყო ჟურნალ „მოამბის“ მე-5 №-ში და რომელიც შეეხებოდა ჩვენს „საქართველოს ისტორიას“.

ბ-ნი მჩხრეკელი ანგარებას გვწამებს, როდესაც ამბობს: „ტფილისში პირველად დაისტამბა საქართველოს ისტორია ძამსაშვილისა (1882 წ.) და ამის შემდეგ ისტორია ჯანაშვილისა (1884 წ.) ამ დროს ჯერ კიდევ არ იყო სრულებით (სრულად?) გაყიდული ისტორია ძამსაშვილისა“. ჯანაშვილი არ უნდა აჩქარებულიყოო და თვისი ისტორია არ უნდა დაებეჭდაო, ვინაიდგან „ნივთიერად აზარალებდა გამომცემელს, ავნებდა აგრეთვე ეროვნულ საქმესაც“-ო.

რამდენად ავნო ეროვნულ საქმეს ჩვენმა „საქართველოს მოკლე ისტორიამ“, ამისთანა თქმის ასაკილებელად საკმაოა დავასახელოთ აზრი ვახტანგ ორბელიანისა (იხ. 1894 წლის „ივერია“) და აგრეთვე ის გარემოება, რომ სახელმძღვანელოს უქონლობისა გამო საქართველოს ისტორიის სწავლების უფლებას მანამდე („საქართ. მოკლე ისტორიის“ გამოსვლამდე 1884 წელს) არ გვაძლევდნენ.

ჩაილულის წყალს ვატანთ აგრეთვე ჩვენის მჩხრეკელის უცნაურზედ უცნაურ თქმასაც, რომ, ვითომ, ვიღრე ერთი გამოცემა არ გაყიდულა, მეორე არამცა და არამც არ დაიბეჭდოს. ძმასაშვილის ბიოგრაფიები (და არა სისტემატიური ისტორია) თუ დღეევანდლამდე არ გაყიდულიყო, ბ. მჩხრეკელის ლოლიკის მიხედვით, უნდა გვეცადნა მის სრულად გაყიდვამდე და მხოლოდ მაშინ დაგვეტაბა საკუთარი ისტორია. მგონი ეს დრო დაგვიდგებოდა მეორე მოსვლის წინ-უკანა ქამს!

როგორც პირველი გამოცემისა (1884 წ.) და ისე მეორისა (1885 წ.) არაგვითარ ანგარებას და ანუ ვერცხლ-მოყვარეობას ჩვენში ადგილი არა ჰქონია. პირველი გამოცემაცა და მეორეც უსასყიდლოდ დავუთმეთ გამომცემლებს და არა თუ უსასყიდლოდ, არამედ, პირიქით, თუმნის სალიერალი წიგნი მეორე გამოცემისა ჩვენ თითონ ვიყიდეთ ამხანაგთა და მეგობართათვის მისათავაზებლად. „საქართველოს მოკლე ისტორიის“ დაბეჭდვა ჩვენდა უნებლიედ მოჰხდა. გადადებული იყო ფული ჩვენ-მიერ შედგენილ საქართველოს გეოგრაფიის დასაბეჭდად. მაშინდელმა ცენზორმა (ლ. ი.) მოინდომა შეცვლა სიტყვებისა და მოითხოვა სახელები საქართველო, ქართლი, იმერეთი, კახეთი, სამცხე და სხ. ასრე შეცვლილიყო: Тифлисская и Кутаисская губерніи, Горійскій уѣздъ, Кутаисскій и Шорапанскій уѣзды და სხ. მე არ დავთანხმდი და გადავეცი დასაბეჭდად „საქართ. მოკლე ისტორია“, რომელიც შედგენილი მქონდა 1880 წელს და რომლის პირველი ნახევარი უკვე დაბეჭდილი იყო „იმედის“ 1881 წლის №№-ში. აქედგან ცხადად სჩანს, რომ ა) ანგარება, ხელის-შეშლა და ამისთანა უკადრისობა შორს ყოფილა ჩვენგან და ბ) ძამსაშვილის ისტორიის ხელნაცა ჯერ არ ყოფილა, როდესაც „საქართველოს მოკლე ისტორიის“ ბეჭდვა დაეწყო «იმედს».

არ შემიძლია აქვე არ აღვნიშნო აგრეთვე ერთი გარემოებაც. პირველი გამოცემა ჩვენის ისტორიისა იყო სულ 240 კაბადონი, ხოლო მეორეა 503. ერთი ორად მეტი იმიტომ გამოვიდა ეს უკანასკნელი წიგნი, რომ ჩვენ, შეძლებისამებრ, შევიმუშავეთ და შევავსეთ ჩვენი ისტორია: „ზოგან დავუმატეთ (უფრო მეტად თამარ დედოფლის ისტორიით მოკიდებული გიორგი მე XII-მდე), ზოგან გამოვაკელით (საცა სათუო ადგილები იყო), ზოგან შევასწორეთ და სხ. მიზეზები, თუ რაისათვის შემოკლებით გამოითქვა ისტორია ფარნავაზიდგან საქართველოს გაერთიანებამდე და მის შემდეგ თამარ დედოფლამდე, ჩვენ აღვნიშნეთ წიგნის წინასიტყვაობაში და აგრეთვე გაზეთ „ივერიაში“ (№ 86). მიუხედავად ჩვენის წინასიტყვაობისა და აგრეთვე „ივერიის“ წერილისა, რომელშიაც გამოვსთქვით ყოველი ნაკლი ჩვენ-მიერ შედგენილ საქართველოს ისტორიისა, ბ. მჩხრეკელი ჩვენს უანგარო შრომას ყიფინით იხსენიებს და არათუ ასე იქცევა, არამედ ჩვენს ნათქვამს ასხვაფერებს და დაგვცინის! წინასიტყვაობაში ჩვენ ვამბობთ: „ჩვენს ისტორიაში ამ ქამად აღნიშნულ დროის შესახებ შევიტანეთ მხოლოდ საზოგადო ცნობები და ისიც მოკლედ“. ეს ჩვენი საზოგადო და მოკლე ცნობები ბ. მჩხრეკელს „ახალ ცნობებად“ გადუკეთებია და ადგილასა და უადგილოს დაიცინება: „აი ახალი ცნობებიო“, „ნეტავი ვის ატყუებს ავტორიო“, „არაგვითარი ახალა ცნობა არ შეუტანნიაო ამ დროის შესახებ, თუ არ მივიღებთ მხედველობაში ექვსს სტრიქონს, რომელიც მხოლოდ დაუმატებიაო“. შემდეგ ამისა გაჰყვება სტრიქონების თვლას და ამ ჭრიაშვილისებურ საქმეს ანდომებს ჟურნალის რამდენიმე ფურცელს.

თუმცა პირველი ნაწილი ჩვენის ისტორიისა შედარებით მეორე ნაწილთან, როგორც ჩვენვე გამოვსილიყო, ვიდრე ხიდს გავიდოდნენ, სადაც დაუბრუნებენ მეორეს, ხარჯის მკრეფავს.

ახალი ამბავი

—

*** ჩვენ გავიგეთ, რომ განუზრახავთ კრწანისის ველზედ პატარა საჯვარე (ნიში) ააგონ ალა-მაჰმად-ხანთან ბრძოლის დროს დახოცილ გმირთა სახსოვრად. ეს განზრახვა დიდაც ჩინებულია და იმედი გვაქვს კიდეც შეასრულებენ.

*** გუშინ-წინ, საღამოთი, ტფილისში ჩამოვიდნენ საქართველოს სამხედრო გზით ორი ინგლისელი მოგზაური,—მისტერ როლანდ ვოგან უილიამი და ჯ. ფ. უილიამი ვოგანი, რომელთაც გუშინ უკვე დათვალიერეს ტფილისის ზოგიერთი შესანიშნავი ადგილები, მაგ. სიონის ტაძარი, სადაც ნახეს წმ. „ნინოს ჯვარი, ნახეს ბოტანიკის ბაღი და სხვანი, რითაც დიდად კმაყოფილნი დარჩნენ.

*** კვირას, 3 სექტემბერს, ქართველ თავად-აზნაურთა თეატრში კრება იყო მომავალ საქველმოქმედო საზოგადოების წესდების განსახილველად. სამწუხაროდ, კრებას ძლიერ ნაკლებად დაესწრო საზოგადოება. არ ვიცით, რას მივაწეროთ ასეთი გულგრილობა საზოგადოებისა იმ საქმის მესახებ, რომლის მოწყობის საქიროებას ყველა კარგად გრძნობს და ყველა მოუთმენლად ელოდა დღემდის?!. კრებამ წესდების ზოგიერთ მუხლების შესახებ აღძრა ბაასი და დადგინა ზოგიერთ ცვლილების მოხდენა. რადგანაც ბაასი გაგრძელდა, კრებამ ვერ მოასწრო წესდების საბოლოოთ განხილვა და დადგინა კიდევ ერთხელ შეკრება ერთ კვირის განმავლობაში. ამ დღეებში ჩვენ გამოვაცხადებთ სად და რა დღეს მოხდება ეს კრება. მომავალი კრება უკანასკნელი იქნება და დამსწრეთ უნდა აირჩიონ კომიტეტი, რომელსაც მიენდობა წესდების წარდგენა სადაც ჯერ არს და აგრეთვე პირველი ორგანიზაცია „საზოგადოებისა“ დამტკიცების შემდეგ.

*** შაბათს, 2 ენკენისთვეს ნაშუადღევის ორ საათზედ გრაფინია ბ. ს. უვაროვისამ თავის ქალებითურთ დათვალიერა წერა-კითხვის გამავრცელებელის საზოგადოების წიგნთსაცავი. ნახა რამდენიმე ძველის-ძველი პერგამენტზედ ნაწერი ხელთ-ნაწერები და არხეოლოგიური ნივთები. რამდენსამე არხეოლოგიურს ძველს თქვით ორის თვით ადრე მჩხრეკელზედ, მოკლეა და შეუტესებელი, მაგრამ მაინც ვერ გაგვიგია, თუ სტრიქონების სიბევრითა და ანუ სიცოტავით როგორ დაფასდება რომელიმე წიგნი! და ესეც რომ არ იყოს, მაინც უნდა ვსთქვათ, რომ სტრიქონთა რაოდენობა, ჩვენის ვარაუდით, ძლიერ შეუმცირებია ჩვენს მჩხრეკელს. სტრიქონების გამოთვლა ჩხირკედლაობად მიგვაჩნია და არც დრო-მოკალეობა გვაქვს შედარებითი ნუსხა შევადგინოთ ორივე გამოცემის პირველის ნაწილის სტრიქონებისა. დე ისევ ჩვენმა მჩხრეკელმა იტვირთოს ეს საქმე და ხელახლა შეუდგეს სტრიქონების აღნუსხვასა და ჩვენი ნათქვამის შემოწმებას. არავისთვის ისე უჭირაინი არ არის ღაღადისი „დიდება მოთმინებასა შენსა უფალო“!, როგორც ჩვენი მჩხრეკელისათვის.

წარმოიდგინეთ, ბ. მჩხრეკელი კორექტურულ შეცდომების გამო ცილსაც გვწამებს და გაიძახის ეგრისის წყალი, კლდეკარი და სხ. ისევ ისე დაუტოვებია, როგორც პირველ გამოცემაში იყოო. მეორე გამოცემაში არსად არ შეგხვდებთ კიდეკარი კლდეკარის მაგიერ. ეგრი-ჩაი ჩვენს ისტორიაში ის ეგრისის წყალი არ არის, რომელიც სამეგრელოშია, არამედ მდინარე ალაზნის ტოტი ეგრა-ჩაა (სამწუხაროდ არ ვიცით, რა ერქვა ამ წყალს ძველად და ახლა კი კაკ-ელისსენში მას ეგრი-ჩაიდ უწოდებენ). სულელას მაგიერ სილელა დაუბეჭდიაო და სხ. ამისთანა წვრილმა-

ბ-ნის კავკასიის სამოსწავლო ოლქის მზრუნველის ნებართვით გავხსენი

სასწავლებელი პანსიონით

მ. ა. კარამასკოვ.

ყმაწვილების მიღება დაიწყება ორის სექტემბრიდგან.
ნიკოლოზის ქუჩა № 23
(4—1805—3)

ნომრეგი „პარიჟი“

გოლოვნის პროსპექტი და კუთხე ქავქავაძის ქ. შესახვევისა კადეტთა

ნაᲗᲝᲗᲔᲑᲘ იკითხა, თუ საიდამ, რომელ კუთხიდგან, რომელ სოფლიდგან და ვისგან არიან შემოწერილნი. მდივანმა საზოგადოებისამ, ზოგიერთებზედ მიუგო პასუხი რამდენადაც-კი შესაძლებელი იყო ზეპირად, შემომწერილთა სიათა დავთრის მიუმართვაოდ. გრაფინიამ ბრძანა რომ კარგი იქნებოდაო, ყველა ნივთს ზედ სწერებოდა საიდგან და ვისგანაც არიან შემოწერულნიო. რაც შეეხება დღევანდელს გაზეთ «კავკაზს» შენიშვნას ძველის წიგნების კატალოგის შესახებ, რომ ვითომ მათი კატალოგი არა ჰქონდეს შედგენილი საზოგადოებას, ეს სრულს ტეშმარიტებას მოკლებულია. რამდენადაც მახსოვს, როგორც ერთ იქ დამსწრეთაგანს, გრაფინია უვაროვისას კატალოგის შესახებ არაფერი უკითხავს, და მაშასადამე, ვერც მდივანი კარიჭაშვილი აღიარებდა მის უქონლობას. დაბეჭდილ კატალოგის გარდა საზოგადოებას აქვს სისტემატიური კატალოგი, სადაც იწერება ყველა შემოსული და შემოწერული წიგნი განსაკუთრებულის ნომრით. გრაფინია უვაროვისამ მხოლოდ ეს იკითხა, ძველი ხელთ-ნაწერები და ახლად დაბეჭდილი წიგნები ერთ კატალოგში იწერებიან თუ არაო, რაზედაც მოახსენეს რომ ერთ კატალოგში არიან მოთავსებულნი გრაფინია უვაროვისას თან ახლდა ტფილისის სასულიერო სემინარიის მასწავლებელი ბ-ნი თ. ჟორდანია.

*** ჩვენ გვატყობინებენ, რომ ტფილისში ერთი ღრმად მოხუცებული თათარი მოლა ახუნდ-კასუში ცოვრობს თურმე, რომელიც ამ ჟამად ას-ოცის წლისაა. მამა-პაპით გადმოსახლებული საქაროველოში ახუნდ-კანებს რომ გავყვეთ, შორს წავალთ. როდესაც მოზრდილის წიგნის შედგენაცა და მისი კორექტურაც ერთისა და იმავე კაცს ამბარია, ნებსითნი და უნებლიეთნი შეცდომანი მოსალოდნელნი ყოველთვის. შეცდომა მოსალოდნელია არა თუ ამ გარემებაში, არამედ მაშინაც, როდესაც სულ უბრალო წერილს ჰბეჭდავს მთელი კრებული განათლებულ პირთა. ამის მაგალითად თუ გინდ იხილეთ თვით ბ. მჩხრეკელის წერილის 83 გვერდი („მოამბე“, № 5), საცა დაბეჭდილია, უაზრო სიტყვები: «ნნ წ. ქდ-მდე“, „ოასლმნი“.

მგონია, ყოველი მჩხრეკელი მოალეკა ახალი გამოცემის ჩხრეკის დროს უჩვენოს როგორც მისი ნაკლულევანება—სიდუხჭირე, ისე ღირსება და სიკეთე. ჩვენი მჩხრეკელი არაათუ ასე იქცევა, არამედ გამოჰკიდებია მარტო ოდენ ნაკლულევანების აღმოჩენას და გაფაცებენი დაეძებნ გასაკინწლაკადგილებს. სამწუხაროდ, ხშირად, აქაც სცდება და შეცდომაში შეჰყავს თვით მკითხველებიც. ამისთანა მაგალითების აღნუსხვა შორს წაგვიყვანს. აქ მოვიხსენიეთ მხოლოდ ორიოდს.

ა) ჩვენს ისტორიაში გვაქვს ნათქვამი, რომ ზოროასტრის სჯული საქართველოში გაავრცელა ფარნავაზმაო. ბ. მჩხრეკელი-კი მკითხლებს არწმუნებს, რომ „ამ სარწმუნოების შემოღება ჩვენში ეკუთვნის არა ფარნავაზს მეფეს“, ფარნავაზს აკუთვნებს მხოლოდ ა. გოლოვინი და სხვა არაკანაა (გვ. 81). უეჭველია თუ ბ. მჩხრეკელს წაკითხული ჰქონდა ბარათაშვილის ისტორიის 27 გვერდი, მაშინ იმას აღარ იტყოდა, რაცა სთქვა. საკვირველი ის არის, რომ გოლოვინის ისტორიის მომხსენებელს არც ეს ისტორია ჰქონია წაკითხული, რადგან გოლოვინი მოიყვანს-რა ცნობებს შესახებ ზოროსტრის სარწმუნოების შემოღებისა საქართველოში, იქვე თავის ნათქვამს ამოწმებს ბარათაშვილით. ზოროასტრის სჯულის შემოღებას ფარნავაზს იმიტომ აწერენ, რომ მან აღმართა კერპი არმაზი, რომელიც ორმუზდად მიჩნიათ. ყოველ შემთხვევაში, სასურველი იქნება, ბ. მჩხრეკელმა ჩვენც გვაცნობოს, თუ ფარნავაზის დროს არა, მაშ როდის გავრცელდა ჩვენში ზოროასტრის სარწმუნოება.

ბ) საქართველოს მეფეები, რომელთაც ერქვათ დავითი, იყვნენ ბევრნი, ხოლო დავით აღმაშენებელს ზოგნი სთვლიდნენ მეორე დავითად და ზოგნი მესამედ. ჩვენს ისტორიაში ეს მეფე მესამე დავითად ჩასთვალეთო, თუმცა-ღა, ახალის წყაროების მიხედვით, უფრო სამართლიანი იქნებოდა, რომ იგი მეოთხე დავითად დაგვესახელებინა. ჩვენი მჩხრეკელი-კი ოდის ზეიმით აუწყებს მკითხველებს: „დავით აღმაშენებელი, არ ვიცით რა საფუძვლით, წოდებულია მესამედ, თუმცა იგი პირველ გამოცემაში დასახელებულია მეორედ. ეს მით უფრო საკვირველია (!), რომ დღეს თითქმის ყველასაგან აღიარებულია ეს მეფე მეორედ და არა მესამედ“. (გვ. 80).

ეს ადგილი ბ. მჩხრეკელის წერილისა და აგრეთვე ზოგიერთი სხვებიც პირ-და-პირ გვიჩვენებენ, რომ საჩხრეკაოდ საღერღელ აწილილ ავტორს მარტო ჩვენი გამოცემანი ჰქონია წაკითხული და სხვა წყაროებისათვის ყური არ უგდია. „ბაქრაძის რედაქციით“ გამოცემულს ვახუშტის ისტორიაში სწერია (იხ. გვ. 319—321): „დჯეთ I, მეფე—კუროატპალატი (876 † 881 წ.), დჯეთ ანუ ბაგრატ II (958—994 წ.)“ ამას გარდა იყო აგრეთვე დჯეთ დიდი, ბაგრატ მესამის მამობილი, რომელსაც ახალის წყაროების მიხედვით, რქმევია მეფეთ მეფე (იხ ა. ცაგარლის ნაწერები და სხ.). ამით შემდეგ მეფობდა დჯეთ აღმაშენებელი. ამ მეფეთა რიცხვიდგან რომ გამოვაკლოთ დავით—ბატატატ II მაინც აღმაშენებელი უნდა იყოს დავით მესამე და არა მეორე. და ასრეც აღენიშნეთ ჩვენს ისტორიაში და ასრევე აღნიშნავს ამ მეფეს გამოჩენილი ნუმიზმატიკოსი ბარათაევი, რომელიც სწერს: „Монеты царя Давида Ш, Возобновителя“ და იქვე ატანს შენიშვნას: «დავით მეორე ჰმეფობდა 958 ვიდრე 980 წლამდე“ (იხ. Нумизм. факты грузинскаго царства, გვ. 12).

გ) ჩვენს ისტორიაში ზოგიერთი ნაწყვეტები მოვიყვანეთ თვით მატიანისა და ანუ ძველ ავტორების სიტყვეთ, ცვლილებითა თუ უცვლელად. ესრეთი წესი მიღებულია ყველგან და ყველასგან. მეტადრე მაგ. 80).

ეს ადგილი ბ. მჩხრეკელის წერილისა და აგრეთვე ზოგიერთი სხვებიც პირ-და-პირ გვიჩვენებენ, რომ საჩხრეკაოდ საღერღელ აწილილ ავტორს მარტო ჩვენი გამოცემანი ჰქონია წაკითხული და სხვა წყაროებისათვის ყური არ უგდია. „ბაქრაძის რედაქციით“ გამოცემულს ვახუშტის ისტორიაში სწერია (იხ. გვ. 319—321): „დჯეთ I, მეფე—კუროატპალატი (876 † 881 წ.), დჯეთ ანუ ბაგრატ II (958—994 წ.)“ ამას გარდა იყო აგრეთვე დჯეთ დიდი, ბაგრატ მესამის მამობილი, რომელსაც ახალის წყაროების მიხედვით, რქმევია მეფეთ მეფე (იხ ა. ცაგარლის ნაწერები და სხ.). ამით შემდეგ მეფობდა დჯეთ აღმაშენებელი. ამ მეფეთა რიცხვიდგან რომ გამოვაკლოთ დავით—ბატატატ II მაინც აღმაშენებელი უნდა იყოს დავით მესამე და არა მეორე. და ასრეც აღენიშნეთ ჩვენს ისტორიაში და ასრევე აღნიშნავს ამ მეფეს გამოჩენილი ნუმიზმატიკოსი ბარათაევი, რომელიც სწერს: „Монеты царя Давида Ш, Возобновителя“ და იქვე ატანს შენიშვნას: «დავით მეორე ჰმეფობდა 958 ვიდრე 980 წლამდე“ (იხ. Нумизм. факты грузинскаго царства, გვ. 12).

გ) ჩვენს ისტორიაში ზოგიერთი ნაწყვეტები მოვიყვანეთ თვით მატიანისა და ანუ ძველ ავტორების სიტყვეთ, ცვლილებითა თუ უცვლელად. ესრეთი წესი მიღებულია ყველგან და ყველასგან. მეტადრე მაგ. ეაუბატონი ცხენით თურმე დაიარება ქეჩებში, იქერს მაწვნის გამყიდველს და ქალაქის სანიტარს უწოდებს თავისს თავს. ხსენებული ვაებატონი, როდესაც-კი შეხდება რომელსამე მემაწვნეს, დააყენებს ქუჩაში, გაუსინჯავს მაწონს და აბაზსაც არამეკეს თურმე; ამასთანავე, ტაუეილი სანიტარი, მაწვნის შემოწმების დროს უთუოდ აღმოაჩენს რამდენსამე ქილას უვარგისს მაწონს და განსაცვიფრებლად სწორედ ისეთს, რომლებიც საუკეთესოა, გადაასხამს მაწონს თავის ჭურჭელში, რომელიც მას ხურჯინში უდგას, ვითომდა გასასინჯად, და მიაქვს თავისთავს. ხოლო თუ ადგილი აღარ მოეძებნება ჭურჭელში, მაშინ უბრძანებს, სახლში მიუტანონ დანიშნული ქილები. იმედია მალე აღმოაჩენენ ამ არა მკითხე სანიტრს. („კავკაზი“).

*** იარმუკაში, ყასბებთა დუქნების პირ-და-პირ, რკინის ნივთეულობის მაღაზიების მოხლენი ყოველ ცისმარე დილით, მაღაზიების წინ ამტვრევენ ხოლმე რკინას, და რადგანაც ხან-და-ხან მომხდარა და შესაძლოა კიდეც მოხდეს, რომ უნებლივ, ხელიდგან გავარდნილმა რკინის დასხმტვრევამ გამვლელ-გამომვლელი დაეშავოს, ამიტომ ამის ასაცდენად კარგი იქნება, რომ პოლიციამ ყურადღება მიაქციოს, ეს ჩვეულება დაეშლევინოს და მით ააცდინოს ხალხი ხიფათსა და შიშსა.

*** ამ ცოტა ხანში ქართლ იმერეთის სინოდალური კანტორა. აპირობს შუამდგომლობა გასწიოს უწმიდესის-სინოდის წინაშე, რათა ჯამაგირები დაენიშნოთ სამღვდელოებას ქართლისას, კახეთისას და სუხუმისას, იმ წყაროებიდგან, რომელიც (გვ. 88).

ლამის ქურდიც გამოგვიყვანოს ჩვენმა ბჩხრეკელმა! ყველგან, სადაც-კი ამოგვაქვს მატიანისა ანუ მემატიანის სიტყვა, თავშივე ვნიშნავთ, თუ რომელ წყაროდგან ვიღებთ ქვემორე ნათქვამს. ტფილისის აღწერასაც სათაურშივე დავუსვით გეოგრაფოსის ვახუშტის სახელი ამ სახით: „ᲭᲔᲮᲘ ტფილისი. (ვახუშტი“: ამას მიჰყვება თვით აღწერაც შემოკლებით აქა-იქ. მგონია, ქურდობის მოსაგონებელი ნიშანი აქ არ არის!

დ) მე-XVII საუკუნის გასულსა და მე XVIII-ის დასაწყისს ტფილისში ყოფილა ᲠᲐᲮᲐ სასახლე. ამ სასახლეებს აღწერენ შარდენი (1673 წ.), ტურნეფორი (1701 წელს). როგორც ჰმოწმობს შარდენი, ამ სასახლეთაგან ერთი აუგია ვახტანგ V-ეს, შანაოზს (1658—1675 წ.) შარდენი დაწერილებით აგვიწერს ვახტანგ V-ის სასახლეს, მის მშვენიერებას, ადგილიყო აღნიშნული უწმიდესის სინოდისაგან უქაზით 9 თიბათვეს 1893 წ.

*** როგორც შევიტყეთ სანდო პირისაგან, ეპისკოპოსი გაბრიელ კვლავ ექვსის თვით დასთხოვნია საექიმოდ უწმინდეს სინოდს, რომლის წინაშეც შუამდგომლობდა ქართლ-იმერეთის სინოდალური კანტორა. დროებით გაბრიელ ეპისკოპოსის საქმეების აღმასრულებლად დაუნიშნავთ ალავერდის ეპისკოპოსი ყოვლად უსამღვდელოესი ბესარიონი.

*** ალეკსეევის ქუჩაზედ მცხოვრებნი სჩიენიან, არც ერთი ქუჩა არა ერის ისე უყურადღებოდ მივარდნილი, როგორც ალეკსეევის გადასახვევი. ამ ქუჩაზედ უფრო უწმინდური ქუჩა მეორე თუღა მოიპოვება ტფილისში. გარდა ამისა მცხოვრებთა უმეტეს ნაწილს გამოაქვთ ნარეცხი ეუეიან წყალი და ქუჩაზედ ღვრიან. ქუჩის პატარა ბიებუეების ყვირილსა და ლანძღვა-გინებას ხომ დასასრული აღარა აქვს.

უფრო ის გარემოება აწუხებს ადამიანს, რომ პატარა ბიეები ლანძღვა-გინებასაც აღარ აჯერებენ ერთმანეთს, ხშირად ჩხუბობენ და თავ-პირ გასისხლიანებული ბიეი ხან აღა გარბის და ხან დაღმა, რის გამოც მოსვენება აღარა გვაქვსო.

*** ყუბანის ჯარისათვის შემდეგი გამოუცხადებიათ: „ამა წლის 15 ივნისს უსტლაბინის საპატიმროს ზედამხედველს უხმია ოთხი ჯარის კაცი საპატიმროს დარაჯთაგან და უბრძანებია—ეცემათ ზოგიერთ ტუსაღთათვის; მაგრამ დარაჯთა უფროსს ურიადნკა, ზაქარია, კუცაკს უარი უთქვამს და უკანონო ბრძანება არ აუსრულებია; ამით ურიადნკა დამტეკიცა, რომ კარგად ესმის საპატიმროს დარაჯთა უფროსის მოვალეობა“. („სევ. კავკ.“).

არ იქნება მეტი ეს ცნობა მიწოდებულ იქმნას ყველა საპატიმროებში იმათ საყურადღებოდ, ვისაც ხშირად ავიწყდებათ ხოლმე საზღვარი თვისის უფლებისა.

*** ქუთაისიდგან გვატყობინებენ, რომ ყოვლად სამღვდელო იმერეთის ეპისკოპოსი ამ ჟამად უკეთ არისო. ყოვლად სამღვდელოს ჭამის მადაც უფრო მოჰმატებია, სისუსტეს ისე ძალიან აღარა გრძნობს, როგორც წინად და ძილიც მშვიდობიანი აქვსო.

*** ს. მირზაანი: მიძინების ეკკლესიას ვასილ ზურაშვილმა აუშენა სამრეკლო, რომელიც ეღირება სამოცი თუმანი. ბ-ნი ზურაშვილი აპირებს სხვა-ფრივაც გაამშვენოს იგი ეკკლესია, რისთვისაც დიდი მადლობის ღირსია.

*** ქართლში წელსაც შარშანდელივით რამდენსამე ადგილას გაუჩინეს ძნას და თივას ცეცხლი. ამ წინაზედ იყო და აძვში დაუწვეს ძნა და თივა ანზაურშვილ ყანჩაველებს, და სულ რამდენსამე დღის შემდეგ გორის თავად-აზნაურთა წინამძღოლის სულხანშვილის თივას წაუკიდეს ცეცხლი ს. ტირძნისში. საქმე ის არისო, იწერება ამის შესახებ გაზ. „კავკაზ“-ი, რომ ბოროტმოქმედების ჩამდენნი ოსები-კი არ არიან, რომლებსაც ხელობათა აქვთ გადაქცეული ცეცხლის გაჩენა, სულ სხვანი არიანო. ბოროტმოქმედება რაიმე პირად მტრობისა გამო ხდება ისევ მეზობლებისაგანაო. სულხანშვილის თივის დაწვის დროს ბოროტ განზრახვა, როდესაც ისტორიის რომელიმე ხანა ჯერ რიგიანად არ არის შეფუშავებული. ჩვენი მჩხრეკელი-კი სწერს: „სხვა რომ ყველაფერი კეზტოოთ (ზემორე ხსენებულისთანა შეცდომა-დანაშაულებანი განა?!!), ეს მაინც დანაშაულად (ვაი ჩვენდა!) უნდა ჩაეთვალოს ავტორს, რომ ტფილისსაც-კი არ გვიწერს (აგვიწერს?) თავის საკუთარის კალმით, არამედ სიტყვა-სიტყვით იმეორებს ვახუშტის სიტყვებს, რომლებსაც აკლია ბრეკეალები, როგორც გარეგანი ნიშანი იმისი, რომ ეს ალაგი უცხო მწერალს ეკუთვნის და არა თვით ავტორს“ (გვ. 88).

ჩვენმა ბჩხრეკელმა! ყველგან, სადაც-კი ამოგვაქვს მატიანისა ანუ მემატიანის სიტყვა, თავშივე ვნიშნავთ, თუ რომელ წყაროდგან ვიღებთ ქვემორე ნათქვამს. ტფილისის აღწერასაც სათაურშივე დავუსვით გეოგრაფოსის ვახუშტის სახელი ამ სახით: „ᲭᲔᲮᲘ ტფილისი. (ვახუშტი“: ამას მიჰყვება თვით აღწერაც შემოკლებით აქა-იქ. მგონია, ქურდობის მოსაგონებელი ნიშანი აქ არ არის!

დ) მე-XVII საუკუნის გასულსა და მე XVIII-ის დასაწყისს ტფილისში ყოფილა ᲠᲐᲮᲐ სასახლე. ამ სასახლეებს აღწერენ შარდენი (1673 წ.), ტურნეფორი (1701 წელს). როგორც ჰმოწმობს შარდენი, ამ სასახლეთაგან ერთი აუგია ვახტანგ V-ეს, შანაოზს (1658—1675 წ.) შარდენი დაწერილებით აგვიწერს ვახტანგ V-ის სასახლეს, მის მშვენიერებას, ადგილიყო აღნიშნული უწმიდესის სინოდისაგან უქაზით 9 თიბათვეს 1893 წ.

*** როგორც შევიტყეთ სანდო პირისაგან, ეპისკოპოსი გაბრიელ კვლავ ექვსის თვით დასთხოვნია საექიმოდ უწმინდეს სინოდს, რომლის წინაშეც შუამდგომლობდა ქართლ-იმერეთის სინოდალური კანტორა. დროებით გაბრიელ ეპისკოპოსის საქმეების აღმასრულებლად დაუნიშნავთ ალავერდის ეპისკოპოსი ყოვლად უსამღვდელოესი ბესარიონი.

*** ალეკსეევის ქუჩაზედ მცხოვრებნი სჩიენიან, არც ერთი ქუჩა არა ერის ისე უყურადღებოდ მივარდნილი, როგორც ალეკსეევის გადასახვევი. ამ ქუჩაზედ უფრო უწმინდური ქუჩა მეორე თუღა მოიპოვება ტფილისში. გარდა ამისა მცხოვრებთა უმეტეს ნაწილს გამოაქვთ ნარეცხი ეუეიან წყალი და ქუჩაზედ ღვრიან. ქუჩის პატარა ბიეებუეების ყვირილსა და ლანძღვა-გინებას ხომ დასასრული აღარა აქვს.

უფრო ის გარემოება აწუხებს ადამიანს, რომ პატარა ბიეები ლანძღვა-გინებასაც აღარ აჯერებენ ერთმანეთს, ხშირად ჩხუბობენ და თავ-პირ გასისხლიანებული ბიეი ხან აღა გარბის და ხან დაღმა, რის გამოც მოსვენება აღარა გვაქვსო.

*** ყუბანის ჯარისათვის შემდეგი გამოუცხადებიათ: „ამა წლის 15 ივნისს უსტლაბინის საპატიმროს ზედამხედველს უხმია ოთხი ჯარის კაცი საპატიმროს დარაჯთაგან და უბრძანებია—ეცემათ ზოგიერთ ტუსაღთათვის; მაგრამ დარაჯთა უფროსს ურიადნკა, ზაქარია, კუცაკს უარი უთქვამს და უკანონო ბრძანება არ აუსრულებია; ამით ურიადნკა დამტეკიცა, რომ კარგად ესმის საპატიმროს დარაჯთა უფროსის მოვალეობა“. („სევ. კავკ.“).

არ იქნება მეტი ეს ცნობა მიწოდებულ იქმნას ყველა საპატიმროებში იმათ საყურადღებოდ, ვისაც ხშირად ავიწყდებათ ხოლმე საზღვარი თვისის უფლებისა.

*** ქუთაისიდგან გვატყობინებენ, რომ ყოვლად სამღვდელო იმერეთის ეპისკოპოსი ამ ჟამად უკეთ არისო. ყოვლად სამღვდელოს ჭამის მადაც უფრო მოჰმატებია, სისუსტეს ისე ძალიან აღარა გრძნობს, როგორც წინად და ძილიც მშვიდობიანი აქვსო.

*** ს. მირზაანი: მიძინების ეკკლესიას ვასილ ზურაშვილმა აუშენა სამრეკლო, რომელიც ეღირება სამოცი თუმანი. ბ-ნი ზურაშვილი აპირებს სხვა-ფრივაც გაამშვენოს იგი ეკკლესია, რისთვისაც დიდი მადლობის ღირსია.

*** ქართლში წელსაც შარშანდელივით რამდენსამე ადგილას გაუჩინეს ძნას და თივას ცეცხლი. ამ წინაზედ იყო და აძვში დაუწვეს ძნა და თივა ანზაურშვილ ყანჩაველებს, და სულ რამდენსამე დღის შემდეგ გორის თავად-აზნაურთა წინამძღოლის სულხანშვილის თივას წაუკიდეს ცეცხლი ს. ტირძნისში. საქმე ის არისო, იწერება ამის შესახებ გაზ. „კავკაზ“-ი, რომ ბოროტმოქმედების ჩამდენნი ოსები-კი არ არიან, რომლებსაც ხელობათა აქვთ გადაქცეული ცეცხლის გაჩენა, სულ სხვანი არიანო. ბოროტმოქმედება რაიმე პირად მტრობისა გამო ხდება ისევ მეზობლებისაგანაო. სულხანშვილის თივის დაწვის დროს ბოროტ განზრ-

ნებს რომ გავყვეთ, შორს წავალთ. როდესაც მოზრდილის წიგნის შედგენაცა და მისი კორექტურაც ერთისა და იმავე კაცს ამბარია, ნებსითნი და უნებლიეთნი შეცდომანი მოსალოდნელნი ყოველთვის. შეცდომა მოსალოდნელია არა თუ ამ გარემებაში, არამედ მაშინაც, როდესაც სულ უბრალო წერილს ჰბეჭდავს მთელი კრებული განათლებულ პირთა. ამის მაგალითად თუ გინდ იხილეთ თვით ბ. მჩხრეკელის წერილის 83 გვერდი („მოამბე“, № 5), საცა დაბეჭდილია, უაზრო სიტყვები: «ნნ წ. ქდ-მდე“, „ოასლმნი“.

მგონია, ყოველი მჩხრეკელი მოალეკა ახალი გამოცემის ჩხრეკის დროს უჩვენოს როგორც მისი ნაკლულევანება—სიდუხჭირე, ისე ღირსება და სიკეთე. ჩვენი მჩხრეკელი არაათუ ასე იქცევა, არამედ გამოჰკიდებია მარტო ოდენ ნაკლულევანების აღმოჩენას და გაფაცებენი დაეძებნ გასაკინწლაკადგილებს. სამწუხაროდ, ხშირად, აქაც სცდება და შეცდომაში შეჰყავს თვით მკითხველებიც. ამისთანა მაგალითების აღნუსხვა შორს წაგვიყვანს. აქ მოვიხსენიეთ მხოლოდ ორიოდს.

ა) ჩვენს ისტორიაში გვაქვს ნათქვამი, რომ ზოროასტრის სჯული საქართველოში გაავრცელა ფარნავაზმაო. ბ. მჩხრეკელი-კი მკითხლებს არწმუნებს, რომ „ამ სარწმუნოების შემოღება ჩვენში ეკუთვნის ارا ფარნავაზს მეფეს“, ფარნავაზს აკუთვნებს მხოლოდ ა. გოლოვინი და სხვა ارაკანაა (გვ. 81). უეჭველია თუ ბ. მჩხრეკელს წაკითხული ჰქონდა ბარათაშვილის ისტორიის 27 გვერდი, მაშინ იმას აღარ იტყოდა, რაცა სთქვა. საკვირველი ის არის, რომ გოლოვინის ისტორიის მომხსენებელს არც ეს ისტორია ჰქონია წაკითხული, რადგან გოლოვინი მოიყვანს-რა ცნობებს შესახებ ზოროსტრის სარწმუნოების შემოღებისა საქართველოში, იქვე თავის ნათქვამს ამოწმებს ბარათაშვილით. ზოროასტრის სჯულის შემოღებას ფარნავაზს იმიტომ აწერენ, რომ მან აღმართა კერპი არმაზი, რომელიც ორმუზდად მიჩნიათ. ყოველ შემთხვევაში, სასურველი იქნება, ბ. მჩხრეკელმა ჩვენც გვაცნობოს, თუ ფარნავაზის დროს არა, მაშ როდის გავრცელდა ჩვენში ზოროასტრის სარწმუნოება.

ბ) საქართველოს მეფეები, რომელთაც ერქვათ დავითი, იყვნენ ბევრნი, ხოლო დავით აღმაშენებელს ზოგნი სთვლიდნენ მეორე დავითად და ზოგნი მესამედ. ჩვენს ისტორიაში ეს მეფე მესამე დავითად ჩასთვალეთო, თუმცა-ღა, ახალის წყაროების მიხედვით, უფრო სამართლიანი იქნებოდა, რომ იგი მეოთხე დავითად დაგვესახელებინა. ჩვენი მჩხრეკელი-კი ოდის ზეიმით აუწყებს მკითხველებს: „დავით აღმაშენებელი, არ ვიცით რა საფუძვლით, წოდებულია მესამედ, თუმცა იგი პირველ გამოცემაში დასახელებულია მეორედ. ეს მით უფრო საკვირველია (!), რომ დღეს თითქმის ყველასაგან აღიარებულია ეს მეფე მეორედ და არა მესამედ“.

ეროვნული ბიბლიოთეკა

რახველთ რუ, რომელიც მუდამ ამ თავის მახლობლად ჩაუდის, სხვა ადგილზედ გაეშვათ, რომ ამითი რაც შეიძლებოდა გაეძნელებინათ ცეცხლის ჩაქრობა. ადგილობრივი ადმინისტრაცია სრულიად უყურადღებოდ მოეკიდა ამ საქმეს: მამასახლისი იმ დროს შინ არ იყო და იმისმა თანაშემწემ-კი პასუხად ის მისცა, როცა შეატყობინეს, ჩემი საქმე არ არის, ეგ სანიტარების საქმეაო. მეორე დღეს ცეცხლი ჯერ კიდევ არ ჩაქეროთ, ცხინვალიდგან ჩამოვიდა პოლიციის ბოქაული ბ-ნი გუგუშვილი, მხოლოდ მისის მეცადინეობითა როგორც იყო ჩაქრეს ცეცხლიო.

ამ საქმის შესახებ გამოძიება სწარმოებს და დამნაშავეთა აღმოსაჩენად საჭირო ზომებია მიღებული:

*** ჩვენის ქვეყნის სხვა-და-სხვა ადგილებიდგან გვწერენ, რომ სექტემბრის დამდეგს მეტად აცივდაო. იგივეა ტფილისში, სადაც სალმათი და ლამით სიცივე დადგა ეს ერთი კვირაა. „ჩერნომ. ვესტ.“-ის სიტყვით, ბათუმშიაც-კი სიცივე დაუწერია: 1 სექტემბრის ღამეს მხოლოდ 5° ყოფილა.

*** ერთმა ქართველმა ხელოსანმა (დურგალმა) გვიამბო, რომ სახელოსნო საბჭო სრულიად არ აქცევს ყურადღებას უატესტატო ხელოსნადაუმთავრებელს ოსტატებს, რომელთაც არ გიეგებათ საქმის ავ-კარგობა, იღებენ ფოდრადით საქმეს, ამუშავებენ კაცებს და ბოლოს თავისს ნამუშავარსაც არ აძლევენო. რამდენიმე ხანი უნდა სდიოს უკან მომუშავემ, ემუდაროს და ეხვეწოს, რომ თავისის შრომის ფასი მიიღოს, რომელიც, რასაკვირველია, ხშირად

ტფილისის ძველი გეგმა-სახე მისს ახლანდელს გეგმა-სახესთან და აგრეთვე ძველი გმირები აწინდელ ყარაბაღ-კრწანისელ ტირაცუებთან, არამედ ამგვარივე შედარებითი აღწერა გვეძღვნა სხვა უმთავრეს ქალაქ-ციხე-კოშკებისთვისაც. დიაღაც კარგი იქნებოდა, ვამბობთ, მაგრამ ეს ხომ მოეთხოვება ვრცელსა და დიდს ისტორიას და არა მოკლედ გამოთქმულს საკითხავ-სახელმძღვანელოსებურ წიგნს, მოეთხოვება არა ერთს ავტორს, მეტადრე ჩვენს ყოფაში, არამედ მთელს კრებულს ისტორიკოსებისას, გეოგრაფოსებისას, ხუროთმოძღვრებისას და სხ. სახელმძღვანელოსებურ წიგნში ძლივს ეტევა უუსაზღაოესი და მოკლე ცნობები, ხოლო, სახარებისა არ იყოს, საქმენი ქართველთანი სხუანიცა არიან მრავალ, რომელნი თუმცა დაიწერებოდეს თითოეულად, არცალა ვგონებ, ვითარმცა სოფელმან ამან დიტია აღწერილი წიგნები.

ეს არის ჩემი ᲣᲒᲜᲐᲡᲚᲔᲚᲘ სიტყვა ბ-ნ ᲨᲰᲠᲔᲙᲔᲚᲘᲡ-მიერ აღძრული კითხვების შესახებ და ვწუხვარ, რომ რიგიან ᲩᲰᲠᲔᲙᲐ-ძიების უქონლობისა გამო ვკარგავთ ძვირფასსა და საჭირნახულო დროს ამისთანა უნაყოფო საგნებზედ.

მ. ᲯᲯᲜᲐᲨᲕᲘᲚᲘ.

ᲥᲠᲘᲡᲢᲔᲡ ᲕᲔᲫᲔᲑ.

(ᲐᲠᲐᲯᲘ).

იყო ერთი საწყალი კაცი, ღვთის მოშიში და მართალი, სახელად ქრისტესია. საწყალი ქრისტესია ყოველთვის განუწყვეტლათ ეკკლესიაში დაიარებოდა, ლოცულობდა და ევედრებოდა ღმერთს. ერთხელ ჩვეულებისამებრ, საწყალი ქრისტესია შევიდა ეკკლესიაში, დადგა თავისთვის მოწიწებით და ᲒᲐᲓᲣᲠᲔᲑᲝᲓᲐ ღმერთს; უცᲒᲐᲗ მოესმა ტრაპეზიდან წმ. სახარების შემდეგი სიტყვები: „,რომელსა ᲰᲜᲔᲑᲐᲕᲡ შემოდგომად ჩემდა, უარ-ᲰᲧᲐᲕᲔ თავი თვისი, და აღიღენ ჯვარი თვისი და შემომიდგინ მე“. მოისმინა თუ არა ეს სიტყვება საწყალმა ქრისტესიამ, აღარც-კი მოიცადა შემდეგი ლოცვების მოსმენა; გამოვიდა გარეთ, გაეᲗᲣᲠᲐ შინისაკენ; გაიკეთა ხის ერთი დიდი ჯვარი, გიიდო მხარზედ და გაუდგა გზას. საწყალმა ქრისტესიამ, იარა, იარა რამდენიმე დღე უგზოუკელოდ. ვინც შემოხვდებოდნენ გზაზედ ᲰᲧითხავდნენ: კაცო, სად მიხვალო? ქრისტესია მიუგებდა: „ქრისტეს ვეძებო“. ბოლოს რომ გარგად დაიღალა სიარულით, შემოხვდენ მეცხვარეები და ᲰᲧითხეს: „,კაცო სად მიხვალო? ქრისტეს ვეძებო, მიუგო ქრისტესიამ, და თქვენი პირიმეთ მასწავლეთო. ამ მეცხვარეებმა, ახედ-დახედეს და თქვეს, ეს უთუოდ რამე განგება არისო, და უთხრეს ქრისტესიას: „,ჩვენ არ ვიცით სად იმყოფება ქრისტე, და თუ გინდა რომ იპოვნო, დაადექი მაგ გზას, ეგ გზა მიგიყვანს ერთს ალაგას უდაბნოში, სადაც არიან ისეთნი, რომელთაც იციან სად იმ ყოფება ქრისტე და, ისინი გასწავლიანო“. რასაკვირველია, მხარზედ ჯვარ გადებული გაუდგა გზას საწყალი ქრისტესია. იარა, იარა და, როგორც იყო მიაღწია უდაბნოს; შევიდა უდაბნოს გალავნში, გამოვიდნენ ბერები. შეხედეს რომ საბრალო ქრისტესიას დიდი ხის ჯვარი მხარზედ უდევს და შემკრთალივით იყურება, თან ამდენის ხნის სიმშილით და თან იმითი გატაცებული, რომ, როდის აქნება ქრისტე ვნახოო. ქრისტესიას ბერები მოეფერნენ, დაამშვიდეს და ᲰᲧითხეს: „,რა გინდა, შვილო, ვინა ხარ, საიდან მოხვალო“. ქრისტესიამ მიუგო: თქვენი პირიმეთ, საწყალი ქრისტესია ვარ, ქრისტეს ვეძებ, თქვენთან გამომსწავლეს და თქვენის ღვთის გულისათვის მასწავლეთო“. ბერებმა ერთმანერთს შეხედეს 'და თქვეს, ეს უთუოდ რაიმე განგებით არის მოვლენილიო. შემდეგ ქრისტესიას მიუტანეს პური და უთხრეს: დაჯექ, პური ᲭᲐᲛᲔ და შემდეგ წაგიყვანთ და გაჩვენებთ ქრისტესაო. ქრისტესია დაᲰᲯაᲑᲣᲚᲓა; თუმცა დაუწყო პურს ᲭᲐᲛᲐ, მაგრამ მაინც მალ-მალ წამოიძახებდა ხოლმე: „ქრისტეს ვეძებ, თქვენი პირიმე, და მაჩვენეთო“. აი, მოვიდა საღამოც, დიარეკა საღამოს ლოცვისა, ბერები გაემართნენ ეკკლესიისაკენ და ქრისტესიასაც უთხრეს წამოდიო. საწყალმა ქრისტესიამაც აიღო თავისი ჯვარი, გაიდო მხარზედ და გაᲰᲯაᲒᲐ ბერებს. შევიდნენ ეკკლესიაში, შეᲰᲯაᲒᲐ ქრისტესიაც. საწყალი ქრისტესია აᲭაᲪ თავისს სიტყვას იმეორებდა.

ᲒᲐᲜᲘᲮᲘᲚᲐ.

ᲡᲘᲚᲦᲐᲚᲘ: ქიზიყის დეპოსაგან ნატყომ-შეშლილმა ვაᲭარ-ᲩარᲩრᲔᲑᲐ აგერ

ᲒᲣᲚᲔᲑᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝᲩᲘᲜᲔᲑᲐ.

—

საᲑᲐᲢᲐᲛᲘᲠᲝᲗᲐ უმაღლესს გამგეობას განუᲬᲐᲮᲐᲕᲡ, შემოიღოს დაᲯᲘᲚᲓᲝᲕᲔᲑᲐ კარგის ყოფა-ქცევის პატიმრთა.

—

ამ ᲭᲐᲛᲐᲓ მთავრობა ამᲰᲐᲕᲔᲑᲡ პროექტს, რომელსაც საგნად აქვს გამოარკვიოს წეს-რიგი დამშეულ ხალხის გამოკვებისა. ეს პროექტი შეეხება მარტო რუსეთის შიდა გუბერნიებს. რაც შეეხება კავკასიას, ციმბირს, შუა აᲰᲘᲐᲡ და პოლონეთს, შინაგან საქმეთა სამინისტროს განᲬᲐᲮᲐᲕᲐ აქვს ამ ადგილებისათვისაც შეიᲛᲔᲨᲐᲕᲝს პროექტი, როგორც-კი წარუდგენს ახლანდელს პროექტს სახელმწიფო საᲑᲭᲝს.

—

შინაგან საქმეთა სამინისტროს წარუდგენენ ერთი საყურადღებო პროექტი. ᲮᲐᲮᲘᲜᲐს ᲑᲚᲝᲛᲐᲓ აქვს თავისუფალი მიწა, რომელსაც არავითარი შემოსავალი არ შემოაქვს. პროექტის დამწერი ურჩევს მთავრობას შეადგინოს კოლონიები ტუსაღთაგან და ᲩᲐᲑᲐᲠᲝᲡ მათ მიწა სამუშაოდ. ზამთრობით ტუსაღებმა უნდა აკეთონ სამიწად-მოქმედო იარაღი და მაშინები.

—

1 სექტემბერს პეტერᲑᲣᲠᲒს დაიწყო სხდომები კრებისა, რომელიც მოიწვია სამიწად-მოქმედო სამინისტრომ და რომლის სხდომები განეგრძობა 12 სექტემᲑᲠᲐᲛდე. კრებამ უნდა განიხილოს დაბალ სამიწადმოქმედო სასწავლებელთა მდგომარეობა და გამოსძებნოს საშუალებანი.

ᲒᲣᲚ-ᲨᲔᲛᲐᲢᲙᲘᲕᲐᲠᲗᲐ ᲡᲐᲧᲣᲠᲐᲦᲔᲑᲝᲓ.

მარტყოფის ქეᲩᲐᲮᲔᲓ, კენᲭᲘᲨᲕᲘᲚის სახლში № 9 ცხოვრობს ერთი ოᲯᲐᲮᲝᲑᲐ, რომელიც უკიდურესს მდგომარეობაში იმყოფება. ამ ოᲯᲐᲮᲘს პატრონი კაცი დაავადᲓᲐᲛᲧᲝᲤᲔᲑᲣᲚა და ცოლი და სამი პატარა შვილი გაᲭირვებულს მდგომარეობაში

ᲒᲐᲜᲘᲮᲘᲚᲐ.

ᲡᲘᲚᲦᲐᲚᲘ: ᲥᲘᲖᲘᲧᲘᲡ ᲓᲔᲠᲗᲐᲜᲔᲑᲘᲡ ᲒᲐᲜᲘᲮᲘᲚᲐ.

—

ᲐᲠᲐᲯᲘ.

ᲘᲧᲝ ერთი საწყალი კაცი, ღვთის მოშიში და მართალი, სახელად ქრისტესია. საწყალი ქრისტესია ყოველთვის განუწყვეტლათ ეკკლესიაში დაიარებოდა, ლოცულობდა და ევედრებოდა ღმერთს. ერთხელ ჩვეულებისამებრ, საწყალი ქრისტესია შევიდა ეკკლესიაში, დადგა თავისთვის მოწიწებით და ᲒᲐᲓᲣᲠᲔᲑᲝᲓᲐ ღმერთს; უცᲒᲐᲗ მოესმა ტრაპეზიდან წმ. სახარების შემდეგი სიტყვები: „,რომელსა ᲰᲜᲔᲑᲐᲕᲡ შემოდგომად ჩემდა, უარ-ᲰᲧᲐᲕᲔ თავი თვისი, და აღიღენ ჯვარი თვისი და შემომიდგინ მე“. მოისმინა თუ არა ეს სიტყვება საწყალმა ქრისტესიამ, აღარც-კი მოიცადა შემდეგი ლოცვების მოსმენა; გამოვიდა გარეთ, გაᲔᲗᲣᲠᲐ შინისაკენ; გაიკეთა ხის ერთი დიდი ჯვარი, გიიდო მხარზედ და გაუდგა გზას. საწყალმა ქრისტესიამ, იარა, იარა რამდენიმე დღე უგზოუკელოდ. ვინც შემოხვდებოდნენ გზაზედ ᲰᲧითხავდნენ: კაცო, სად მიხვალო? ქრისტესია მიუგებდა: „ქრისტეს ვეძებო“. ბოლოს რომ გარგად დაიღალა სიარულით, შემოხვდენ მეცხვარეები და ᲰᲧითხეს: „,კაცო სად მიხვალო? ქრისტეს ვეძებო, მიუგო ქრისტესიამ, და თქვენი პირიმეთ მასწავლეთო. ამ მეცხვარეებმა, ახედ-დახედეს და თქვეს, ეს უთუოდ რამე განგება არისო, და უთხრეს ქრისტესიას: „,ჩვენ არ ვიცით სად იმყოფება ქრისტე, და თუ გინდა რომ იპოვნო, დაადექი მაგ გზას, ეგ გზა მიგიყვანს ერთს ალაგას უდაბნოში, სადაც არიან ისეთნი, რომელთაც იციან სად იმ ყოფება ქრისტე და, ისინი გასწავლიანო“. რასაკვირველია, მხარზედ ჯვარ გადებული გაუდგა გზას საწყალი ქრისტესია. იარა, იარა და, როგორც იყო მიაღწია უდაბნოს; შევიდა უდაბნოს გალავნში, გამოვიდნენ ბერები. შეხედეს რომ საბრალო ქრისტესიას დიდი ხის ჯვარი მხარზედ უდევს და შემკრთალივით იყურება, თან ამდენის ხნის სიმშილით და თან იმითი გატაცებული, რომ, როდის აქნება ქრისტე ვნახოო. ქრისტესიას ბერები მოეფერნენ, დაამშვიდეს და ᲰᲧითხეს: „,რა გინდა, შვილო, ვინა ხარ, საიდან მოხვალო“. ქრისტესიამ მიუგო: თქვენი პირიმეთ, საწყალი ქრისტესია ვარ, ქრისტეს ვეძებ, თქვენთან გამომსწავლეს და თქვენის ღვთის გულისათვის მასწავლეთო“. ბერებმა ერთმანერთს შეხედეს 'და თქვეს, ეს უთუოდ რაიმე განგებით არის მოვლენილიო. შემდეგ ქრისტესიას მიუტანეს პური და უთხრეს: დაᲯᲔᲥ, პური ᲭᲐᲛᲔ და შემდეგ წაგიყვანთ და გაჩვენებთ ქრისტესაო. ქრისტესია დაᲰᲯაᲑᲣᲚᲓა; თუმცა დაუწყო პურს ᲭᲐᲛᲐ, მაგრამ მაინც მალ-მალ წამოიძახებდა ხოლმე: „ქრისტეს ვეძებ, თქვენი პირიმე, და მაჩვენეთო“. აი, მოვიდა საღამოც, დიარეკა საღამოს ლოცვისა, ბერები გაემართნენ ეკკლესიისაკენ და ქრისტესიასაც უთხრეს წამოდიო. საწყალმა ქრისტესიამაც აიღო თავისი ჯვარი, გაიდო მხარზედ და გაᲰᲯაᲒᲐ ბერებს. შევიდნენ ეკკლესიაში, შეᲰᲯაᲒᲐ ქრისტესიაც. საწყალი ქრისტესია აᲭაᲪ თავისს სიტყვას იმეორებდა.

ᲒᲣᲚᲔᲑᲘᲡ ᲒᲐᲛᲝᲩᲘᲜᲔᲑᲐ.

—

საᲑᲐᲢᲐᲛᲘᲠᲝᲗᲐ უმაღლესს გამგეობას განუᲬᲐᲮᲐᲕᲡ, შემოიღოს დაᲯᲘᲚᲓᲝᲕᲔᲑᲐ კარგის ყოფა-ქცევის პატიმრთა.

—

ამ ᲭᲐᲛᲐᲓ მთავრობა ამᲰᲐᲕᲔᲑᲡ პროექტს, რომელსაც საგნად აქვს გამოარკვიოს წეს-რიგი დამშეულ ხალხის გამოკვებისა. ეს პროექტი შეეხება მარტო რუსეთის შიდა გუბერნიებს. რაც შეეხება კავკასიას, ციმბირს, შუა აᲰᲘᲐᲡ და პოლონეთს, შინაგან საქმეთა სამინისტროს განᲬᲐᲮᲐᲕᲐ აქვს ამ ადგილებისათვისაც შეიᲛᲔᲨᲐᲕᲝს პროექტი, როგორც-კი წარუდგენს ახლანდელს პროექტს სახელმწიფო საᲑᲭᲝს.

—

შინაგან საქმეთა სამინისტროს წარუდგენენ ერთი საყურადღებო პროექტი. ᲮᲐᲮᲘᲜᲐს ᲑᲚᲝᲛᲐᲓ აქვს თავისუფალი მიწა, რომელსაც არავითარი შემოსავალი არ შემოაქვს. პროექტის დამწერი ურჩევს მთავრობას შეადგინოს კოლონიები ტუსაღთაგან და ᲩᲐᲑᲐᲠᲝᲡ მათ მიწა სამუშაოდ. ზამთრობით ტუსაღებმა უნდა აკეთონ სამიწად-მოქმედო იარაღი და მაშინები.

—

1 სექტემᲑᲔᲠᲘ პეტერᲑᲣᲠᲒს დაიწყო სხდომები კრებისა, რომელიც მოიწვია სამიწად-მოქმედო სამინისტრომ და რომლის სხდომები განეგრძობა 12 სექტემᲑᲠᲐᲛდე. კრებამ უნდა განიხილოს დაბალ სამიწადმოქმედო სასწავლებელთა მდგომარეობა და გამოსძებნოს საშუალებანი.

ᲒᲣᲚ-ᲨᲔᲛᲐᲢᲙᲘᲕᲐᲠᲗᲐ ᲡᲐᲧᲣᲠᲐᲦᲔᲑᲝᲓ.

მარტყოფის ᲥᲔᲩᲐᲮᲔᲓ, კენᲭᲘᲨᲕᲘᲚის სახლში № 9 ცხოვრობს ერთი ოᲯᲐᲮᲝᲑᲐ, რომელიც უკიდურესს მდგომარეობაში იმყოფება. ამ ოᲯᲐᲮᲘს პატრონი კაცი დაავადᲓᲐᲛᲧᲝᲤᲔᲑᲣᲚა და ცოლი და სამი პატარა შვილი გაᲭირვებულს მდგომარეობაში

ᲒᲐᲜᲘᲮᲘᲚᲐ.

ᲡᲘᲚᲦᲐᲚᲘ: ᲥᲘᲖᲘᲧᲘᲡ ᲓᲔᲠᲗᲐᲜᲔᲑᲘᲡ ᲒᲐᲜᲘᲮᲘᲚᲐ.

—

ᲐᲠᲐᲯᲘ.

ᲘᲧᲝ ერთი საწყალი კაცი, ღვთის მოშიში და მართალი, სახელად ქრისტესია. საწყალი ქრისტესია ყოველთვის განუწყვეტლათ ეკკლესიაში დაიარებოდა, ლოცულობდა და ევედრებოდა ღმერთს. ერთხელ ჩვეულებისამებრ, საწყალი ქრისტესია შევიდა ეკკლესიაში, დადგა თავისთვის მოწიწებით და ᲒᲐᲓᲣᲠᲔᲑᲝᲓᲐ ღმერთს; უცᲒᲐᲗ მოესმა ტრაპეზიდან წმ. სახარების შემდეგი სიტყვები: „,რომელსა ᲰᲜᲔᲑᲐᲕᲡ შემოდგომად ჩემდა, უარ-ᲰᲧᲐᲕᲔ თავი თვისი, და აღიღენ ჯვარი თვისი და შემომიდგინ მე“. მოისმინა თუ არა ეს სიტყვება საწყალმა ქრისტესიამ, აღარც-კი მოიცადა შემდეგი ლოცვების მოსმენა; გამოვიდა გარეთ, გაᲔᲗᲣᲠᲐ შინისაკენ; გაიკეთა ხის ერთი დიდი ჯვარი, გიიდო მხარზედ და გაუდგა გზას. საწყალმა ქრისტესიამ, იარა, იარა რამდენიმე დღე უგზოუკელოდ. ვინც შემოხვდებოდნენ გზაზედ ᲰᲧითხავდნენ: კაცო, სად მიხვალო? ქრისტესია მიუგებდა: „ქრისტეს ვეძებო“. ბოლოს რომ გარგად დაიღალა სიარულით, შემოხვდენ მეცხვარეები და ᲰᲧითხეს: „,კაცო სად მიხვალო? ქრისტეს ვეძებო, მიუგო ქრისტესიამ, და თქვენი პირიმეთ მასწავლეთო. ამ მეცხვარეებმა, ახედ-დახედეს და თქვეს, ეს უთუოდ რამე განგება არისო, და უთხრეს ქრისტესიას: „,ჩვენ არ ვიცით სად იმყოფება ქრისტე, და თუ გინდა რომ იპოვნო, დაადექი მაგ გზას, ეგ გზა მიგიყვანს ერთს ალაგას უდაბნოში, სადაც არიან ისეთნი, რომელთაც იციან სად იმ ყოფება ქრისტე და, ისინი გასწავლიანო“. რასაკვირველია, მხარზედ ჯვარ გადებული გაუდგა გზას საწყალი ქრისტესია. იარა, იარა და, როგორც იყო მიაღწია უდაბნოს; შევიდა უდაბნოს გალავნში, გამოვიდნენ ბერები. შეხედეს რომ საბრალო ქრისტესიას დიდი ხის ჯვარი მხარზედ უდევს და შემკრთალივით იყურება, თან ამდენის ხნის სიმშილით და თან იმითი გატაცებული, რომ, როდის აქნება ქრისტე ვნახოო. ქრისტესიას ბერები მოეფერნენ, დაამშვიდეს და ᲰᲧითხეს: „,რა გინდა, შვილო, ვინა ხარ, საიდან მოხვალო“. ქრისტესიამ მიუგო: თქვენი პირიმეთ, საწყალი ქრისტესია ვარ, ქრისტეს ვეძებ, თქვენთან გამომსწავლეს და თქვენის ღვთის გულისათვის მასწავლეთო“. ბერებმა ერთმანერთს შეხედეს 'და თქვეს, ეს უთუოდ რაიმე განგებით არის მოვლენილიო. შემდეგ ქრისტესიას მიუტანეს პური და უთხრეს: დაᲯᲔᲥ, პური ᲭᲐᲛᲔ და შემდეგ წაგიყვანთ და გაჩვენებთ ქრისტესაო. ქრისტესია დაᲰᲯაᲑᲣᲚᲓა; თუმცა დაუწყო პურს ᲭᲐᲛᲐ, მაგრამ მაინც მალ-მალ წამოიძახებდა ხოლმე: „ქრისტეს ვეძებ, თქვენი პირიმე, და მაჩვენეთო“. აი, მოვიდა საღამოც, დიარეკა საღამოს ლოცვისა, ბერები გაემართნენ ეკკლესიისაკენ და ქრისტესიასაც უთხრეს წამოდიო. საწყალმა ქრისტესიამაც აიღო თავისი ჯვარი, გაიდო მხარზედ და გაᲰᲯაᲒᲐ ბერებს. შევიდნენ ეკკლესიაში, შეᲰᲯაᲒᲐ ქრისტესიაც. საწყალი ქრისტესია აᲭაᲪ თავისს სიტყვას იმეორებდა.

ᲒᲐᲜᲘᲮᲘᲚᲐ.

ᲡᲘᲚᲦᲐᲚᲘ: ᲥᲘᲖᲘᲧᲘᲡ ᲓᲔᲠᲗᲐᲜᲔᲑᲘᲡ ᲒᲐᲜᲘᲮᲘᲚᲐ.

—

ᲐᲠᲐᲯᲘ.

ᲘᲧᲝ ერთი საწყალი კაცი, ღვთის მოშიში და მართალი, სახელად ქრისტესია. საწყალი ქრისტესია ყოველთვის განუწყვეტლათ ეკკლესიაში დაიარებოდა, ლოცულობდა და ევედრებოდა ღმერთს. ერთხელ ჩვეულებისამებრ, საწყალი ქრისტესია შევიდა ეკკლესიაში, დადგა თავისთვის მოწიწებით და ᲒᲐᲓᲣᲠᲔᲑᲝᲓᲐ ღმერთს; უცᲒᲐᲗ მოესმა ტრაპეზიდან წმ. სახარების შემდეგი სიტყვები: „,რომელსა ᲰᲜᲔᲑᲐᲕᲡ შემოდგომად ჩემდა, უარ-ᲰᲧᲐᲕᲔ თავი თვისი, და აღიღენ ჯვარი თვისი და შემომიდგინ მე“. მოისმინა თუ არა ეს სიტყვება საწყალმა ქრისტესიამ, აღარც-კი მოიცადა შემდეგი ლოცვების მოსმენა; გამოვიდა გარეთ, გაᲔᲗᲣᲠᲐ შინისაკენ; გაიკეთა ხის ერთი დიდი ჯვარი, გიიდო მხარზედ და გაუდგა გზას. საწყალმა ქრისტესიამ, იარა, იარა რამდენიმე დღე უგზოუკელოდ. ვინც შემოხვდებოდნენ გზაზედ ᲰᲧითხავდნენ: კაცო, სად მიხვალო? ქრისტესია მიუგებდა: „ქრისტეს ვეძებო“. ბოლოს რომ გარგად დაიღალა სიარულით, შემოხვდენ მეცხვარეები და ᲰᲧითხეს: „,კაცო სად მიხვალო? ქრისტეს ვეძებო, მიუგო ქრისტესიამ, და თქვენი პირიმეთ მასწავლეთო. ამ მეცხვარეებმა, ახედ-დახედეს და თქვეს, ეს უთუოდ რამე განგება არისო, და უთხრეს ქრისტესიას: „,ჩვენ არ ვიცით სად იმყოფება ქრისტე, და თუ გინდა რომ იპოვნო, დაადექი მაგ გზას, ეგ გზა მიგიყვანს ერთს ალაგას უდაბნოში, სადაც არიან ისეთნი, რომელთაც იციან სად იმ ყოფება ქრისტე და, ისინი გასწავლიანო“. რასაკვირველია, მხარზედ ჯვარ გადებული გაუდგა გზას საწყალი ქრისტესია. იარა, იარა და, როგორც იყო მიაღწია უდაბნოს; შევიდა უდაბნოს გალავნში, გამოვიდნენ ბერები. შეხედეს რომ საბრალო ქრისტესიას დიდი ხის ჯვარი მხარზედ უდევს და შემკრთალივით იყურება, თან ამდენის ხნის სიმშილით და თან იმითი გატაცებული, რომ, როდის აქნება ქრისტე ვნახოო. ქრისტესიას ბერები მოეფერნენ, დაამშვიდეს და ᲰᲧითხეს: „,რა გინდა, შვილო, ვინა ხარ, საიდან მოხვალო“. ქრისტესიამ მიუგო: თქვენი პირიმეთ, საწყალი ქრისტესია ვარ, ქრისტეს ვეძებ, თქვენთან გამომსწავლეს და თქვენის ღვთის გულისათვის მასწავლეთო“. ბერებმა ერთმანერთს შეხედეს 'და თქვეს, ეს უთუოდ რაიმე განგებით არის მოვლენილიო. შემდეგ ქრისტესიას მიუტანეს პური და უთხრეს: დაᲯᲔᲥ, პური ᲭᲐᲛᲔ და შემდეგ წაგიყვანთ და გაჩვენებთ ქრისტესაო. ქრისტესია დაᲰᲯაᲑᲣᲚᲓა; თუმცა დაუწყო პურს ᲭᲐᲛᲐ, მაგრამ მაინც მალ-მალ წამოიძახებდა ხოლმე: „ქრისტეს ვეძებ, თქვენი პირიმე, და მაჩვენეთო“. აი, მოვიდა საღამოც, დიარეკა საღამოს ლოცვისა, ბერები გაემართნენ ეკკლესიისაკენ და ქრისტესიასაც უთხრეს წამოდიო. საწყალმა ქრისტესიამაც აიღო თავისი ჯვარი, გაიდო მხარზედ და გაᲰᲯაᲒᲐ ბერებს. შევიდნენ ეკკლესიაში, შეᲰᲯაᲒᲐ ქრისტესიაც. საწყალი ქრისტესია აᲭაᲪ თავისს სიტყვას იმეორებდა.

ნი ამ სასწავლებელთა გაუმჯობესებისათვის.

—

იმავ სამინისტროში 15 სექტემბერს დაიწყება სხდომები კომიტეტისა, რომელსაც მინდობილი აქვს გამოკვლევა შინაური მრეწველობისა და ხელსაქმეობის მდგომარეობისა.

უცხოეთი

ᲑᲣᲚᲒᲐᲠᲘᲐ. სტამბულოვის მკვლელობის გამოძიებამ აღმოაჩინა, რომ გეორგიევის გარდა, რომელიც მკვლელობაში უთუოდ მონაწილეობას იღებდა და მეეტლეს გარდა, კიდევ ორი მკვლელი იყო. ჯერ-ჯერობით ეს მკვლელი ვერ აღმოუჩენიათ, თუმცა გამომძიებელმა მრავალს მოწმე ჩამოართვა ჩვენება.

—

ამას წინად ზოგიერთს გაზეთებში სწერდნენ, ვითომც პრინც ფერდინანდის წინაღმდეგ შეთქმულობა აღმოაჩინა პოლიციამო. ამბობდნენ, ვითომც პოლიციას შეეპყრას რუსეთის აგენტი, ქალაქად ჩაცმული, რომელსაც გაჩხრეკის დროს საიქვთ წერილები უნახავსო. ახლა გაზეთ „მირ“-ის რუშჩუკელი კორესპონდენტი სწერს, რომ ეს ამბავი ნამდვილი არ გამოდგაო. პოლიციას მართლა დაეტუსაღებინა 15 წლის ყმაწვილი, მაგრამ მეორე დღესვე გაენთავისუფლებინა, რადგანაც საეჭვო არაფერი აღმოუჩენია.

—

ᲔᲡᲞᲐᲜᲘᲐ. ხმა, ვითომც ესპანიის მთავრობა უარს ამბობდეს კუბასთან ბრძოლაზედ, ტყუილია. უკანასკნელი დეპეშა გვაცყობინებს, რომ მინისტრს კანოვასს ერთის კორესპონდენტისათვის უთქვამს — ესპანიის მთავრობას იმედი აქვს კუბას მალე ლე დაამშვიდსო. ამ მოკლე ხანში კუბაზედ გიგზავნეს კიდევ ახალი ჯარი 25 ათასის კაცისაგან შემდგარი. მთავრობას შეუკვეთნია საზღვარ გარეთ 30 ათასი თოფი მაუზერის სისტემისა. 29 აგვისტოს საზღვავო მინისტრის თავმჯდომარეობით სამინისტროს უმთავრეს მოხელეთ სხდომა ჰქონიათ და გარდაუწყვეტიათ დაიჭარონ ახალის ჯავშნიანის გემების მოწყობა.

ნარკვევი

(ჟურნალ-გაზეთებიდგან).

ამ დღეებში ჩრდილო-ამერიკის შეერთებულს შტატებში მცხოვრებ ირლანდიელთა კონვენტი შეიკრიბა ჩიკაგოში. კონვენტი იმ აზრით იქმნა შეკრებილი, რომ პროპოგანდა დაიწყოს დიდის ბრიტანიისაგან ირლანდიის განთავისუფლების შესახებ. ამის შესახებ „ნიუ-ორკ ჰერალდ“-ი შენიშნავს:

ამერიკაში დინამიტის აგიტაცია იწყება ეხლა. ფიცს ირლანდელებს მაინც უნდა ახსოვდეთ, რომ ამერიკის საზოგადო აზრი ამგვარს აგიტაციას ვერ იშვნეულ. ამერიკელები დიდის კმაყოფილებით უჩენენ თავ-შესაფარს ყველას, ვინც-კი მათ მიეკედლება, მაგრამ მხოლოდ იმ დრამდის, ვიდრე ეს უკანასკნელნი მტკიცედ ეასრულებენ არსებულს კანონებსაო.

წვრილი ამბები

—

საფრანგეთის გაზეთების ცნობებით, რომელიც, კეთრზე პეტერბურგიდგან მიუღია, მომავალ გაზაფხულზე სხვა საშპატეო სტუმრებთა შორის, საფრანგეთის რესპუბლიკის პრეზიდენტსაც მოელიან თურმე პეტერბურგს გეორგეანის კურთხევაზედ დასასწრებლად.

—

ულესის ბრინცი ცნობილია დიდს ბრტანიაში როგორც თავმჯდომარე სხვადასხვა საქველ-მოქმედო და საზოგადო დაწყებულებისა. ნადამებზედ მას ორ უფაზს დადასს დარჩენს. საფრანგეთს ერთის საათის მეტს მის დეკეში არ დარჩენა და არც იტუეის საამზედ მეტს საადეგრძელოს. საადგილის, თუ ნადამის წინად, ერთის დღეთ ადრე წარუდგენენ ხოდმე ამ საშატეო სტუმრს სიას საადგილისა, რომელსაც იგი დაწერილებით გაარჩევს ხოდმე და თავისას შენიშვნებით დაუბრუნებს ხოდმე. საადეგ უნდა იყოს საადგილი იგი, მას უთუოდ თან ახლავს ორი მსახური და ერთი პაეი. შამპანის ღვინო ბრინცს მუდამ თავისი დაჰქვს თან. აგრეთვე საეჭვეო უთუოდ თავისი უნდა ჭქონდეს. ვიდრე საადეგრძელოს წარმოსთქვამდეს, ბრინცი სწერს საადეგრძელოს ქაღალდის პატარ-პატარა ნაჭრებზედ.

—

გაზ. „ფიგარო“ ეი რას იუწყებს სრულიად ახალის რეგალიის შესახებ: ორი საქმოდ საეფთად ჩაცმული ეგრსადელი ეკუბტონი პარისას ეგონდგან გამოდის; ერთი მათგანი დიდის პატიკეთ ეძღვეს გზას მეორეს და ხმამაღლ უმასის: „მობრძანდთო“, ბ.ნო მინისტრო!› ამთ ხალხი შემოეხვევა ეს სტატეო კუნტი. ამ დროს მეორე ეკითხება პირველს: „მერე, ეგრსადა ბეკრი იცის კოლუბიან?—„დიდ, მაგრამ ჩვენ სეუკეთესო სიშუალება გვაქვს მთ ხალენსალმდეგოდ.“ და ეი ამ დროს ორეეე მოგზაური ეგბიდგან ახალის ფსენიდის რეგალიას იღებენ, ხალხში გაანაწილენ და სასჩქაროდ გაეგზავნებიან თავიანთს გულისამეტებზედ.

შემოწირულება.

„წერა-კითხვის გამავცელებელის „საზოგადოების წიგნთა-საცავს შემოსწირა მღ. ზაკარია დავითაშვილმა ერთი სპილენძის ფული ბაქარ მეფისა, ნაპოლეონ იაორთის საყდრის საძირკველის ოთხრის დროს.

საზოგადოების გამგეობა დიდს მადლობას უძღვნის შემომწირველს.

წერილი რედაქციის მიმართ.

—

18 ამ თვეს ცხინვალში გამართული იყო წარმოდგენა მომავალ დედათა სკოლის და სამეიოსკელის სასარგებლოდ. ითამაშეს 5-მოქმ. დრამმა „თამარ-ბატონიშვილი“. კოტე მესხისა. წარმოდგენაში მონაწილეობას იღებდნენ: ქქ. ს. და ე. ფაქელნაშვილები (რუსულასნა და თამარის როლებში), ბბ. თ. ზ. და მ. მარუხლი (ლაში გიორგი და ანუშე), თ. ნ. ერისთავი (ბალეკ), თ. ლ. ტატიშვილი (ლეზბარ ერისთავი), თ-ნი: ი. რ. და ს. ფაქელნაშვილები, ი. ტერ-სტეფანოვი (ივანე ალეთაშვილი), დ. ხახანაშვილი და სხ.. სკოლის კომიტეტი უგულითადესს მადლობას უცხადებს შემწეობისა და ინანგრძნობისათვის როგორც ზემოხსენებულ პირთა, აგრეთვე მათ, ვინც შემწეობა ალმოუჩენიან შრომათ თუ ნიეთიერად ამ კეთილის საქმის დაწყებას.

ეენაა ეფემია მაჩაბლისა, რომელმაც დიდი შემწეობა ალმოუჩინა კომიტეტს, დარეა გრიგორის ასულს ანრადლეასა, რომელმაც მიიღო შრომა ფარდების შეკერვაში და სხვ.

ცხინვალის მამასახლისს ი. ტერაძეს, რომელმაც შრომა გასწია სამეურნეო გასეოფილების განხორციელებისა და თეთ როტონდის აშენებაზედ.

იდეა ტრანეაშვილმა შემოსწირა ერთი სასეეთესო ფარანი, ადამ ზახპარუნოვმა და ოთხეს ხახანოვმა შემოსწ. ორი კარი ფარანი; ალტემ ზახპარუნოვმა, ნიკო მატანოვმა და სხვ. — 13 მან. ვასილ ფრიდონის ძე კოდელნიკოვმა.—დეკორაციის ფარდა. სტეფანე წეტეროვმა 5 მანეთი, ანნა ი. კოროვის ასულმა ტერ-კარაპეტოვისამ 1 ფარანი, ანასონ ნიკოლოზის ძე კლიოზოვმა 1 ფარანი, ივანე ზაქარიას ძე ენიკოლოფოვმა 1 ფარანი, ოთხეს ბასიეკამ 1 ფარანი თ. ივანე მიხეილის ძე მაჩაბლმა ბორტეშვილმა მრავალი ნაძეის ხეები, თ. ზაქარია მაჩაბლმა ორი ნაძეის ხე, თ. ეგიმან მაჩაბლმა ორი ნაძეის ხე, მესტმბე ბრსენ კალანდაძემ მეფეთან დაბეჭდა ბიდეთები და ეფეშები, ბლტოზანმა, დურგლებმა და მთელმა ცხინვალის ნაწილის ბლეხობამ მრავალი შრომა.

თავმჯდომარე კომიტეტისა ე. გუგუშვილი.

დეპეშა

(რუსეთის დეპეშათა სააგენტოსაგან).

2 სექტემბერი.

ᲛᲝᲡᲙᲝᲕᲘ. გამგეობის თანხმობით კერძო კომისიამ წინადადება წარუდგინა საბჭოს: იშუამდგომლოს მათის უფლებულებობის წინაშე დაგვირგვინების დღესასწაულთა დროს გაამეფლიერონ და მოპრძანდნენ ქალაქის საბჭოში. ხოლო მონაწილეობა ქალაქისა ქუჩების გამშვენიერებითა და გაჩირაღდნებინ-კი არ უნდა გამოისახოს, არამედ აღინიშნოს საღღესასწაულო შემთხვევა ესე, მით რომ დაარსებულ იქმნას თავშესაფარი, ღირებულ 200,000 მან, იმათვის, ვისაც მოვლა და პატრონობა სჭირია; ამ საღღესასწაულო დღეს მონაწილეობის მიღებისათვის ქალაქს 450,000 მან. აქვს გადადებული.

ᲞᲔᲢᲔᲠᲑᲣᲠᲒᲘ. 2 სექტემბერს მეკვიდრე ცესარევიჩი და დიდი მთავარი ალექსანდრე მიხეილის ძე დიდის მთავრონა ქსენია ალექსანდრეს ასულითურთ გემით „პოლიარნაია ზვეზდა“-თი კოპენჰა-გენიდგან ლიბანას წავიდნენ.

ᲙᲝᲞᲔᲜᲰᲐᲒᲔᲜᲘ. („რიტცაუს“ სააგენტო). უელსის პრინეი ჩამოვიდა.

ᲞᲐᲠᲘᲖᲘ. („სტეფანის“ სააგენტო). მთავრობამ განკარგულება მოახდინა, შეიპყრან სოციალისტთა სრეკოლიუციო პარტიის 12 წინამძღოლი, აგრეთვე რედაქტორი და თანამშრომლები გაზ. „როსკოსა“-ის; გაზეთის ბეჭდვა უკვე შეყენებულ იქმნა.

4 სექტემბერი.

ᲞᲔᲢᲔᲠᲑᲣᲠᲒᲘ. მემკვიდრე ცესარევიჩი და დიდი მთავარი ალექსანდრე მიხეილის ძე მეუღლითურთ მშვიდობით მოვიდნენ ლიბავას და აქედგან ოდესსაში წავიდნენ.

ᲓᲝᲜᲘᲡ-ᲠᲝᲚᲢᲝᲜᲘ. გროზნაში ამოხეთქა ახალმა ნავთის წყარომ; ნავთი 70 საჟენის სიმაღლეზედ ამოდის და ღღეში 800 ათასს ფუთს ნავთს იძლევა.

ᲕᲘᲢᲔᲚᲘ. სამხედრო მინისტრმა საფრანგეთისა და საზოგადოდ აღლუმებზედ დამსწრე ოფიცრები საუზმეზედ მიიწვია. სამხედრო მინისტრის მარჯვნივ საბერძნეთის მეფის ძე ნიკოლოზი იჯდა, ხოლო მარცხნივ—დრაგომიროვი. მინისტრმა, გადუხადა-რა სალამი საფრანგეთის მხედრობის მხრივ, შენიშნა, რომ აღლუმები სწორედ ამტკიცებენ საფრანგეთის ძლიერებასაო. შემდეგ მინისტრმა დალია სადღეგრძელო მადგასაკარში მყოფის ჯარისა. გენერალმა სოსიემ მადლობა გარდუხადა და თავისს მხრივ სალამი მიუძღვნა ძვირფასს სტუმრებს.

ᲒᲐᲜᲪᲮᲐᲓᲔᲑᲐᲜᲘ

პირველი კერძო სამკურნალო ექიმის ნავასარდიანისა

(კუკიაში, კარანცოვის ძეგლის პირდაპირ)

ავადმყოფთ იღებენ ექიმნი ყოველ-დღე, კვირა დღეებს გარდა.

ᲓᲘᲚᲐᲝᲑᲘᲗᲘ:

ბ. ს. ნავასარდიანი, 11—12 საათ. იმათ, ვისაც სურს: სნეულებანი სახერურგიო, ვენერიული და სიფილისი.

ვ. მ. ჩიქოანი, 9—10 საათ. სნეულებანი: თვალისა, შინაგანი და ნერვებისა.

ექ. ქალი ს. ი. ᲮᲐᲠᲐᲯᲘᲜᲘᲡ ᲨᲕᲘᲚᲘᲡᲐ, 10—11 საათ. ანეულებანი: დედათა სქესისადა შინაგანი.

ი. ფ. ᲑᲠᲝᲢᲐᲡᲔᲕᲘᲩᲘ. 12—1 საათ. სნეულებანი: ყურ-სა, ყელისა, ცხვირის და გულ-მკერდისა.

ს. Ბ. ᲙᲐᲠᲐᲨᲔᲕᲘᲩᲘ, 1—1½ საათ. სნეულებანი: შინაგანი და ბავშვებისა.

ᲡᲐᲦᲐᲛᲝᲝᲑᲘᲗ:

ი. ფ. ᲑᲠᲝᲢᲐᲡᲔᲕᲘᲩᲘ, 5—6: სამშაბათს, ხუთშაბათს და შაბათს.

ს. ᲒᲣᲠᲒᲝ, 6—7 საათ. სნეულებანი: სიფილისი, ვენერიული, შინაგანი და კანისა.

ბ. ს. ნავასარდიანი, 7—7½ საათამდის.

ს. ᲒᲣᲠᲒᲝ. გამოიკვლევს ქიმიურად და მიკროსკოპიულად შარდს, ნახველს, სისხლს, რძეს და სხვ.

რჩევა-დარიგების და რეცეპტ-ს დაწერისფასი ათი შაური; ფასი კონსილიუმის და ოპერაციებისათვის—მორიგებით. სამკურნალოს საწოლიკა აქვს ავადმყოფთათვის.

დარეკტორი სამკურნალოსი დოქტორი მედიცინის ნავასარდიანი.

(857—1468)

„წერა-კითხვის საზოგადოების“

ᲬᲘᲒᲜᲘᲡ ᲛᲐᲦᲐᲖᲘᲐᲨᲘ

ისყიდება შემდეგი წიგნები:

	მან.	კაპ.
საქართველოს ისტორიისა და მწერლობის შესახებ.		
ქართლის ცხოვრება . .	8	„
იგივე ფრანგულად ნათარგმნი ბროსეს მიერ .	8	20
საქართველოს ისტორია დ. ბაქრაძისა	1	›
საქართველოს ისტორია მ. ბროსესი	„	70
საქართველოს ისტორია მ. ჯანაშვილისა. . . .	„	70
მოსე ხონელი და მისი ამირან-დარეჯანიანი, მისივე.		10
ისტორიული ნარკვევი ალ. ქაფანისა	1	50
წმ. ნინოს ცხოვრების ახალი ვარიანტი ე. თაყაიშვილისა.	„	40
სამი ისტორიული ქრონიკა მისივე.	1	„
ქრონიკები თ. ეორ.ანიას გამოცემულნი. . . .	3	„
საქართველოს გეოგრაფია ვახუშტი ბატონიშვილისა	3	30
სამცხე მისივე	„	25
ქართლი მისივე . . .	„	25
მეფე დავით ალმაშენებელი ნ. ურბნელისა . . .	„	40
მეფე გიორგი ბრწყინვალე, მისივე.	„	20
ძეგლის დება (მეფე გიორგის სამართალი), მისივე.	„	25
ათაბაგნი ბეკა და ალბუღა და მათი სამართალი, მისივე	„	50
თამარ მეფე დ. კარიჭაშვილისა.	„	15
სვიმონ მეფე, მისივე . .	›	10
როსტომ მეფე, მისივე .	„	10
Свѣдѣнія о памятникахъ грузинской письменности проф. А. Цагарели. I выпускъ . .	1	25
II вып. . .	1	50
О грамматической литературѣ грузинскаго языка, его-же . . .	„	50
Грамоты и другіе документы XVIII ст., его-же	3	„
Очерки по исторіи грузинской словености А. Хаханова. . . .	2	„
Грузинскіе дворянскіе акты, его-же. . . .	›	60
Сигель грузинскаго Царя Баграта IV, Е. Такайшвили. . . .		60
Переписка грузинскихъ царей съ россійскими государями. . . .	3	„
Сношенія Россіи съ Кавказомъ. С. Бѣлокурова.	3	„
Матеріалы для русской исторіи, его-же. . .	3	
Путешествіе по Гуріи и Адчарѣ Д. Бакрадзе	2	50
Матеріалы для исторіи Кавказа. Буткова 3 т.	7	50

Дозволено цензурою, Тифлисъ 4-го Сентября 1895 г. სტამბა მ. შარაძისა და ამხანაგობისა. რედაქტორ-გამომცემელი ᲘᲚᲘᲐ ᲩᲐᲕᲩᲐᲕᲐᲫᲔ.